

KANKAANPÄÄN TARKASTUSLAUTAKUNNAN VUODEN 2023 ARVIOINTIKERTOMUS

SISÄLLYSLUETTELO:

1	TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA.....	2
1.1.	Kokoonpano.....	2
1.2.	Tehtävät, toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet.....	2
1.3.	Yhteys tilintarkastajaan	3
1.4.	Toimintamuodot.....	3
2	TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN SEKÄ TOIMINNAN TARKOITUKSEN MUKAISUUDEN JA TULOKSELLISUUDEN ARVIOINTI.....	4
2.1.	Kaupunginhallituksen alaiset tehtävät	4
2.1.	Tekninen lautakunta	5
2.2.	Sivistyslautakunta	6
2.3.	Kaupunkisuunnittelulautakunta	7
2.4.	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	7
2.5.	Ympäristö- ja terveyslautakunta	7
2.6.	Hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen.....	8
2.7.	Kaupungin taloutta kuvaavien tunnuslukujen toteutuminen.....	8
3.	KAUPUNKIKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	9
4.	YHTEENVETO.....	10

1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA

1.1. Kokoonpano

Kuntalain 121.1§:n mukaan kaupunginvaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Hallintosäännön 8 §:n mukaan lautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä kolme muuta jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 16.8.2021 valinnut tarkastuslautakuntaan jäsenet ja varajäsenet. Lisäksi kaupunginvaltuusto on 27.2.2023 myöntänyt eron Aulis Vehmastolle tarkastuslautakunnan jäsenyydestä ja valinnut tarkastuslautakuntaan jäljellä olevaksi toimikaudeksi varapuheenjohtajaksi Anssi Joutsenlahden.

Varsinainen jäsen		Henk.koht.varajäsen	
Tapio Hietaoja, pj	(11)	Maritta Uusitalo	(0)
Anssi Joutsenlahti vpj	(10)	Eeva Katajisto	(0)
Virpi Salo	(6)	Pauli Saarinen	(2)
Irmeli Rosenberg	(11)	Kimmo Tuomi	(0)
Hannaleena Vuorinen	(10)	Petri Rantanen	(0)

Suluissa on esitetty osallistumiskerrat kokouksiin. Kokouksia on ollut 11.

Tarkastuslautakunnan jäsenillä on ollut seuraavat ns. pysyvät esteellisyydet: Irmeli Rosenberg on henkilöstöjaoston jäsen. Tapio Hietaoja on Vatajankoski Oy:n hallituksen puheenjohtaja. Anssi Joutsenlahti on Kankaanpään asunnonhankinta Oy:n hallituksen puheenjohtaja. Esteelliset tarkastuslautakunnan jäsenet eivät ole osallistuneet arviointikertomuksen laadintaan kyseisten asioiden käsittelyn osalta.

1.2. Tehtävät, toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on KunL 121 §:n mukaan arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet sekä onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tuloksellisuutta tarkastellaan laajasti toiminnan onnistuneisuutena, arvioiden miten hyvin kaupunki täyttää tehtävänsä asukkaiden palvelujen tuottajana.

Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Vaikka arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä, se on syytä käsitellä tilintarkastuskertomuksesta erillisenä asiana.

Hallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aiheutta (KunL 121.5§). Tarkastuslautakunta toteaa, että arviointikertomuksen vaikuttavuuden kannalta on suositeltava käytäntö, että hallintokunnat käsittelevät arviointikertomuksessa esille otetut asiat oman vastualueensa osalta.

1.3. Yhteys tilintarkastajaan

Kaupungin tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy vastuullisena tilintarkastajanaan JHT Vesa Keso. Avustavana tarkastajina on toiminut KHT Heidi Puputti. Vastuullinen tilintarkastaja on toiminut myös tarkastuslautakunnan sihteerinä.

1.4. Toimintamuodot

Tarkastuslautakunta on käsitellyt kuntalain ja hallintosäännön edellyttämiä asioita vuosille 2021-2024 hyväksytyin arviointisuunnitelman mukaisesti. Vuoden 2023 painopistealueena on ollut teknisen lautakunnan alaiset tulosalueet. Esillä on ollut vahvasti myös riskienhallintaan liittyvät asiat.

Kokouksiin on kutsuttu kaupunginjohtaja ja talousjohtaja selostamaan ajankohtaisia kaupungin toimintaan ja talouteen liittyviä asioita. Tämän lisäksi jokaisessa kokouksessa on ollut työohjelman mukainen arviointiteema.

Kaupunginjohtajan ja talousjohtajan lisäksi toimintavuoden aikana kokouksissa on ollut kuultavana vesihuoltopäällikkö, tekninen johtaja, sivistysjohtaja, tietohallintopäällikkö, rakennustyön valvoja, palvelupäällikkö, yhdyskuntatekniikan päällikkö, kuntatekniikan insinööri, tilapalvelupäällikkö, Kankaanpään asunnonhankinta Oy toimitusjohtaja, terveysvalvonnan johtaja, Kyynärjärven koulun rehtori ja kaupunkisuunnittelutulosalueen johtaja.

Tarkastuslautakunta on saanut selvityksiä johtavien viranhaltijoiden toimesta kaupungin toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta. Viranhaltijoiden täytettäväksi on annettu arviointilomake, joka on liitteineen toimitettu ennen kokousta tarkastuslautakunnan jäsenille. Arviointilomakkeella on painotettu johtamiseen liittyviä asioita.

Osana arviointityötä tarkastuslautakunta seuraa kaupungin toimielinten ja johtavien viranhaltijoiden toimintaa. Lautakunta on sopinut keskinäisellä työnjaolla eri toimielinten hallinnon seuraamisesta sekä kerännyt tietoja palvelutoiminnan toimivuudesta ja tavoitteiden toteutumisen tilanteesta. Lautakunnan jäsenten hallinnon seurantavastuu on ollut seuraava:

<u>Toimielin</u>	<u>Tarkastuslautakunnan jäsen</u>
Kaupunginhallitus	Tapio Hietaoja
Sivistyslautakunta	Hannaleena Vuorinen
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	Irmeli Rosenberg
Tekninen lautakunta	Anssi Joutsenlahti
Kaupunkisuunnittelulautakunta	Virpi Salo
Ympäristö- ja terveyslautakunta	Irmeli Rosenberg

Viranhaltijoiden kuulemisten, arviointilomakkeiden ja päätösten seurannan lisäksi arviointityön toimintamuotoihin kuuluu mm. erilaisten tutustumiskäyntien tekeminen. Arviointivuoden 2023 aikana tarkastuslautakunta tutustui 15.6.2023 vesihuoltolaitoksen toimintaan ja teki 8.2.2024 tutustumiskäynnin Kyynärjärven koulun uusiin tiloihin.

2 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN SEKÄ TOIMINNAN TARKOITUKSEN MUKAISUUDEN JA TULOKSELLISUUDEN ARVIOINTI

2.1. Kaupunginhallituksen alaiset tehtävät

Tilivuoden 2023 arvioinnissa on kaupunginhallituksen alaisista tehtävistä ollut mukana siivous- ja ruokahuolto sekä tietohallinto. Konserniyhtiöistä arvioinnin kohteena on ollut Kankaanpään Asunnonhankinta Oy.

Lisäksi kuulemisissa on selvitetty riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan liittyviä asioita. Tarkastuslautakunta toteaa, että hallintosäännön mukaan riskienhallintaan liittyvä raportointi tulee tehdä kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Tarkastuslautakunta suosittelee varmistamaan, että raportointi tapahtuu hallintosäännön määräysten mukaisesti.

Eri tulosalueiden kuulemisissa on esitetty useita toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden parantamiseksi tehtyä toimenpidettä. Useat näistä liittyivät tietotekniikan parempaan hyödyntämiseen. Tarkastuslautakunta toteaa, että tuloksellisuuden parantaminen digitalisaatiota ja tietotekniikkaa hyödyntäen on kaupungin tavoitteiden mukaista. Tarkastuslautakunta toteaa kuitenkin, että uuden tekniikan ja työtapojen käyttööntamisen yhteydessä tulee huomioida myös mahdollinen tarve riskienhallinnan päivittämiseen.

Siivous- ja ruokahuolto

Tarkastuslautakunnan keräämän tiedon mukaan siivoustoimessa on 20 laitoshuoltajaa, jotka huolehtivat liikuntakeskuksen ja koulujen (6 kpl) siivouksista. Toimisto-kohteiden, kyläkoulujen (4 kpl) ja päiväkotien siivous tehdään ostopalveluna. Saatujen selvitysten mukaan ostopalveluiden sopimuksenmukaisuutta ja laatutasoa seurataan säännöllisesti ja ostopalveluiden laatutasoon on oltu tyytyväisiä.

Ruokahuollon osalta todettiin, että tilakapasiteetti on kokonaisuudessaan käytössä. Palveluita tuotetaan kahdessa valmistuskeittiössä. Keskustan koulun keittiössä on 3 työntekijää ja siellä tehdään noin 450 annosta päivässä. Pohjanlinnan keittiössä on 11 työntekijää, joista 1 on ravitsemustyönjohtaja. Pohjanlinnan keittiössä tehdään noin 1 600 annosta päivässä ja niitä lähetetään noin 20 toimipisteeseen.

Kasvatuksen ja opetuksen tulosalueilta saadun palutteen mukaan ruokahuoltoon ja ruoan laatuun on oltu tyytyväisiä.

Merkittävimminä toimintaan liittyvinä riskeinä tuotiin esille vaikeudet työvoiman rekrytoinnissa, raaka-aineiden saatavuus sekä erilaiset työhön liittyvät tapaturmat. Saadun selvityksen mukaan vuosittain tapahtuu noin 5 tapaturmaa.

Siivous- ja ruokahuollon tavoitteiden toteutumisen osalta tarkastuslautakunta toteaa, että yhtenä tavoitteena ollut ruokahuollon toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönotto on siirtynyt. Toimintakertomuksen tiedon mukaan järjestelmästä on lähetetty tarjouspyynnöt.

Siivous- ja ruokahuollon osalta tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että toiminnanohjausjärjestelmän hankinta toteutetaan tavoitteiden mukaisesti ja että sitä tullaan hyödyntämään täysimääräisesti.

Tarkastuslautakunta toteaa myös, että toimiva sisäinen viestintä on hyvin toimivan työyhteisön yksi tunnusmerkki. Tarkastuslautakunta kannustaa tietotekniikan kehityessä ja yleistyessä etsimään toimivia ratkaisuja myös sisäisen viestinnän toteuttamiseksi.

Tietohallinto

Tietohallinnon palveluksessa on Kankaanpään kaupungilla yksi henkilö. Ylläpito on ulkoistettu Netorek Oy:lle. Nykyinen ulkoistussopimus päättyy 31.12.2023. Tarkastuslautakunnalle on selvitetty tietohallinnon tehtäväjakoja. Tämän on todettu olevan tarkoituksenmukainen.

Tarkastuslautakunnalle on selvitetty ylläpidon ostopalvelun sopimuksenmukaisuuden varmistamiseen liittyviä toimenpiteitä. Saadun selvityksen mukaan palvelun tuottajan kanssa pidetään sopimuksenmukainen seurantalaveri kuukausittain.

Tarkastuslautakunta on kartoittanut merkittävimpiä tietohallintoon liittyviä riskejä ja riskien hallintaan liittyviä toimenpiteitä. Tarkastuslautakunta toteaa, että tietohallinnon riskeihin liittyvistä asioista tulee hallintosäännön mukaan raportoida kaupunginhallituksen ohjeiden mukaisesti.

Kankaanpään Asunnonhankinta Oy

Yhtiöllä on isännöitäviä ja hallinnoitavia huoneistoja yhteensä 796 kpl. Yhtiö toimii omakustannuseriaatteella ja liikevaihto on noin 3 M€. Lainakanta on noin 4,5 M€.

Tarkastuslautakunnalle selvitettiin kaupunginvaltuuston asettamien talousarviotavoitteiden toteutumista. Saadun selvityksen mukaan käyttöaste on 95 %, eli yli 92 % tavoitteen ja toiminnan kulut on pystytty kattamaan toiminnan tuotoilla melko hyvin.

Toimitusjohtajan antaman selvityksen mukaan sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa on noudatettu konserniohjetta. Sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan suunnitelmat on toimitettu konsernijohtolle. Konsernijohtoon kanssa on käyty neuvotteluja, joissa on käyty läpi ajankohtaisia asioita ja tulevaisuuden tavoitteita. Kaupunginjohtajalle on toimitettu yhtiön hallituksen esityslistat ja pöytäkirjat konserniohjeen mukaisesti. Yhtiön hankinnoissa noudatetaan Kankaanpään kaupungin hankintaohjetta.

2.1. Tekninen lautakunta

Arviointityön painopistealueena on vuonna 2023 ollut teknisen lautakunnan alainen toiminta. Arviointia on tehty viranhaltiodien kuulemisten, kirjallisten raporttien ja tutustumiskäyntien avulla. Lisäksi tarkastuslautakunnan jäsenet ovat seuranneet toimielinten tekemiä päätöksiä ja niiden täytäntöönpanoa.

Saatujen selvitysten mukaan toiminta on ollut olennaisilta osin asetettujen tavoitteiden mukaista.

Osana arviointityötä tarkastuslautakunta on tehnyt tutustumiskäynnin Hämeenkan-kaan ja Viidentienristeyksen vedenottamoille. Hämeenkan-kaan uusi pohjavedenot-amo on otettu käyttöön keväällä 2023.

Vesilaitos toimittaa talousvettä viiteen ympäristökuntaan. Myydystä vedestä noin 59 % kohdistuu Kankaanpään kaupungin alueen asiakkaille, 38 % naapurikuntiin sekä noin 3 % varuskuntaan. Vesihuoltolaitos hoitaa myös hulevesiviemäreiden kunnossapidon.

Vesihuoltolaitoksella on noin 10 työntekijää, joista 6 on asentajia. Vesihuoltolaitoksen vuosibudjetti on noin 3 M€. Vuoden 2023 suurin investointi on ollut keskusjätevedenpuhdistamon peruskorjaus, noin 1,9 M€. Lisäksi on toteutettu useita muita pienempiä investointikohteita.

Tarkastuslautakunta oli pyytänyt selvitystä vuotovesien määrän kehityksestä 2010-2022. Saadun selvityksen mukaan tarkasteluajanjaksolla vesijohtoveden vuosittainen vuotovesien määrien vaihteluväli oli 8-25 % ja jäteveden osalta 35-60 %. Vuonna 2022 vesijohtoveden vuotovesimäärä oli 20 % ja jäteveden 50 %. Putkirikkoja on vuosittain noin 6-10.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota vesijohtoverkoston vuotovesimäärään, joka on vuonna 2023 ollut 19 % (noin 380 000 m³). Jätevesien vuotovesimäärä on ollut 55 %. Talousaviossa asetuiksi tavoitteiksi oli asetettu vesijohtoverkoston osalta <13% ja jäteveden osalta <35 %.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tekninen lautakunta esittää konkreettisia toimenpiteitä, joilla varmennetaan talousarviossa esitettyihin tavoitteisiin pääsemisen.

2.2. Sivistyslautakunta

Sivistysjohtaja on selvittänyt tarkastuslautakunnalle sivistyslautakunnalle asetettuihin tavoitteisiin, toiminnan tuloksellisuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen liittyviä asioita.

Sivistyslautakunnan alaisista tulosalueista talousarvion toimintakate ylittyi neljällä kuudella tulosalueesta. Suurin ylitys oli varhaiskasvatuksessa, 407 t€ ja toteutuma-% 107,36 %. Koko toimielimen tasolla talousarvion nettomääräraha ylittyi noin 354 t€. Talousarvion toteutuma-% oli 101,5 %.

Saadun selvityksen mukaan tuloksellisuuden parantamiseksi tehdyt toimenpiteet liittyvät usein työn sisältöjen järjestämiseen ja kaupungin tietoteknisten järjestelmien hyödyntämiseen. Tulevana tuloksellisuuteen vaikuttavana toimenpiteenä tuotiin esille mm. varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmän parempi hyödyntäminen ja tämän vaikutuksesta resurssien tarkoituksenmukaisempi käyttö.

Osana arviointityötä tarkastuslautakunta teki tutustumiskäynnin Kyynärjärven koulun tiloihin ja toimintaan. Kankaanpään kaupungin vuokraamat tilat valmistuivat kevätlukukauden 2024 alkuun. Koulun henkilökunta on saanut olla mukana tilojen suunnittelussa ja oli tyytyväinen uusiin koulutiloihin. Tarkastuslautakunnalle annettun tiedon mukaan liikuntasali ja teknisen työn tilat valmistuvat koulun pihaan tehtävään erillsrakennukseen syksyllä 2024.

Tarkastuslautakunta toteaa, että nyt valmiit koulun tilat ovat tarkoituksenmukaiset ja toimivat. Täysimääräinen tarkoituksenmukainen toiminta edellyttää vielä ainakin piha-alueen kunnostamista sekä toimivien tilojen järjestämistä tekniselle työlle ja sisäliikunnalle.

2.3. Kaupunkisuunnittelulautakunta

Kaupunkisuunnittelutulosalueen organisaatio on muutettu vastaamaan nykyistä hallintosääntöä vuonna 2020. Organisaatio jakautuu kolmeen osastoon, suunnittelu, rakennusvalvonta ja mittaustoimisto. Saadun selvityksen mukaan nykyinen organisaatio on toimiva ja tarkoituksenmukainen.

Toimintakertomuksessa annettujen tietojen mukaan toiminta on ollut talousarviossa asetettujen tavoitteiden mukaista.

Saadun selvityksen mukaan kiinteistöveroselvitystä on tehty vanhan Kankaanpään alueen osalta ja selvityksen tekemistä jatketaan vanhan Honkajoen alueen osalta. Selvityksen johdosta saatava kiinteistöveron kasvu on vanhan Kankaanpään alueen osalta noin 250 t€ ja vanhan Honkajoen osalta noin 50 t€.

2.4. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Kulttuurin ja vapaa-ajan tulosalue pitää sisällään kulttuurin, kirjaston, kaupunginmuseon, liikunnan ja nuorison palvelukokonaisuudet. Toiminnan järjestämistavoissa ei ole tapahtunut muutoksia edellisvuosista.

Tarkastuslautakunnalle esiteltiin valtuustoon nähden sitovien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista vuodelta 2023. Liikuntakeskuksen henkilöstöorganisaatioselvityksen osalta todettiin, että asian valmistelu on aloitettu syksyllä 2023 perustamalla valmistelutyöryhmä. Muiden tavoitteiden osalta toiminta on ollut asetettujen tavoitteiden mukaista.

Taloudellisten tavoitteiden osalta todettiin, että koko lautakunnan talousarvion toteutuma oli 97 %. Kaikkien palvelukokonaisuuksien todettiin toimineen talousarvion määrärahojen rajoissa.

Tuloksellisuuden parantamiseksi tehtyinä toimenpiteinä tuotiin esille mm. kirjaston omatoimikäytön mahdollistaminen ja museolla tehty asiakaskysely. Tarkastuslautakunta keskusteli kirjaston ja liikuntatoimen omatoimikäytöstä. Saadun selvityksen mukaan omatoimikäyttöön ei ole liittynyt olennaisia ongelmia.

Riskienhallinnan osalta tarkastuslautakunta toteaa, että liikuntatoimessa on kattavasti kartoitettu riskejä ja riskien hallitsemiseksi on mm. laadittu asianmukaisia turvallisuusasiakirjoja sekä nimetty vastuuhenkilöitä.

2.5. Ympäristö- ja terveyslautakunta

Ympäristöterveydenhuolto on ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä ja pitää sisällään ihmisten, eläinten ja elinympäristön yhteisen terveyden.

Toimintaa järjestetään kuuden kunnan yhteistoiminta-alueella, jossa Kankaanpää on isäntäkunta. Toiminta on siirtynyt Pohjois-Satakunnan peruspalvelukuntayhtymältä osaksi Kankaanpään kaupungin toimintaa vuoden 2023 alusta. Terveysvalvonnassa työskentelee seitsemän eläinlääkäriä, neljä terveystarkastajaa ja kaksi ympäristötarkastajaa.

Tarkastuslautakunnalle on selvitetty talousarvion toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista vuonna 2023. Saadun selvityksen mukaan toiminta on ollut olennaisilta osin tavoitteiden mukaista. Toiminnan siirtyminen Kankaanpään

kaupungin alaisuuteen ja tietotekniikkaan liittyvät vaikeudet ovat kuitenkin vaikuttaneet negatiivisesti tavoitteiden toteutumiseen.

Eläinlääkinnän osalta todettiin, että Suomen turkiseläimiin levinnyt lintuinfluenssa aiheutti erittäin merkittävän työmäärän lisäyksen eläinlääkintään vuonna 2023, koska kaikki Suomen infektoituneet turkiseläimet hävitettiin Kankaanpään eläinlääkäreiden valvonnassa. Tämä lisätyö aloitettiin elokuun alussa ja se jatkui viitenä päivänä viikossa vuoden loppuun asti. Tautitorjunnan onnistumisen osalta todettiin, että viruksen leviämistä luontoon ei todettu eikä henkilökunnalla todettu sairastumistapauksia.

2.6. Hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen

Kunnille otettiin vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.

Talousarviossa 2023 valtuusto asetti siihen perustuen sitovaksi tavoitteeksi vuodelle 2023 1. Liikkumattomuuden vähentäminen ja 2. Aasukkaiden kokeman hyvinvoinnin parantuminen. Tavoitteiden toteutumista mitataan valtuuston hyväksymän hyvinvointisuunnitelman indikaattorien avulla.

Liikkumattomuuden vähentämisen osalta hyvinvointikertomuksessa todetaan, että liikkumattomuuden kustannukset ovat Kankaanpäässä 313 €/asukas, kun vastaava luku Satakunnassa on 283 €/asukas ja koko maassa 258 €/asukas.

Saadun selvityksen mukaan liikunnan määrä vähenee selkeästi ala-asteen jälkeen. Positiivista on kuitenkin, että vertailuvuosina liikunnan määrä on kuitenkin lisääntynyt myös vanhemmissa ikäryhmissä. Verrattuna koko maan tilanteeseen Kankaanpää on koko maan ja HVA:n keskiarvon yläpuolella 4. ja 5. luokan ja 8. ja 9. luokan oppilaiden osalta, kun taas ammatillisten ja lukion oppilaiden osalta ollaan ka alapuolella.

Tarkastuslautakunta kannustaa esittämään talousarviossa selkeitä hyvinvointi- ja terveystavoitteita sekä tilinpäätöksessä esittämään näiden tavoitteiden toteutumista.

2.7. Kaupungin taloutta kuvaavien tunnuslukujen toteutuminen

Vuoden 2023 talouden toteutumatietoihin on suuresti vaikuttanut vuoden 2023 alusta toteutunut HVA-uudistus. Tämän seurauksena kuntien menoista poistuivat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä palo- ja pelastustoimen kulut. Vastaavasti tulopuolelta jäivät pois näitä tehtäviä vastaavat valtionosuudet sekä osa verotuloista.

Kuntien omistamat sote-kiinteistöt jäivät kuntien omistukseen ja hyvinvointialueet aloittivat toiminnan kuntien vuokralaisina.

Toimintatuottojen talousarviototeutuma oli 98,3 %, joka on 0,26 M€ vähemmän kuin talousarviossa. Toimintakulujen toteutuma oli 98,7 %, joka on 0,59 M€ vähemmän kuin talousarviossa. Verotulojen toteutuma oli 103,1 % ja valtionosuuksien 102,2 %. Tuloslaskelman osoittama vuosikate 9,3 M€ oli 1,68 M€ enemmän kuin talousarviossa. Poistojen ja arvonalentumisten jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostuu 4,8 M€. Tämä on 1,97 M€ enemmän kuin talousarviossa.

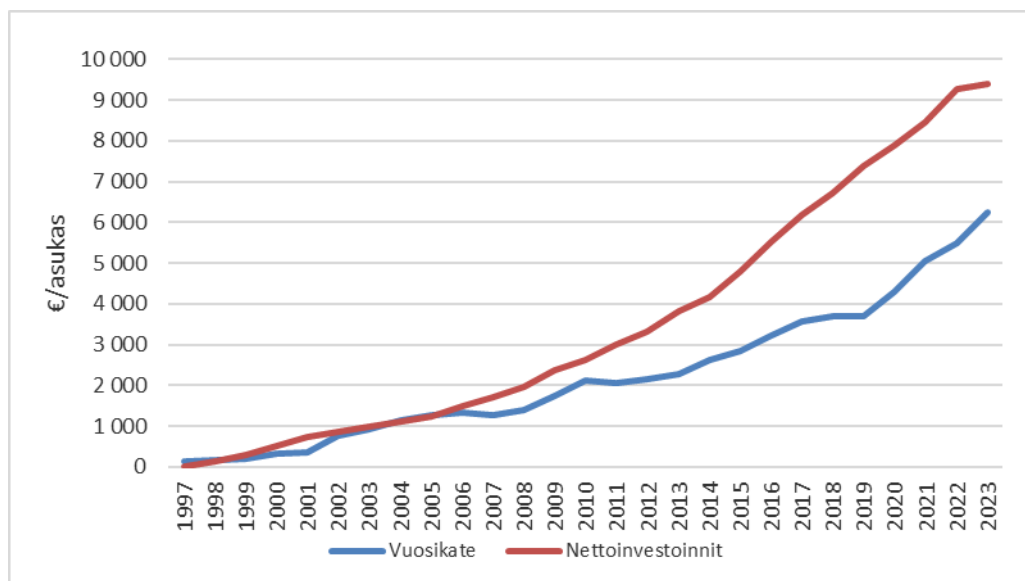
Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että vuoden 2023 ylijäämään vaikuttaa useita kertaluonteisia eriä.

Käyttötaloudessa ei ole ollut huomattavia talousarviopoikkeamia. Investoinneissa suurin talousarviopoikkeama oli osakkeiden osto/myynti, jossa määrärahaylitys oli 74 t€.

Kaupungin omavaraisuusaste (30,0 %) nousi hieman edellisvuodesta (26,3 %). Suhteellinen velkaantuneisuus (116,7 %) puolestaan heikkeni selkeästi. Tämä selittyy suurelta osin sillä, että HVA-uudistuksessa tulot pienenevät mutta velat jäivät entiselleen. Tavoitteena suhteellisen velkaantuneisuuden osalta pidetään alle 30 %. Kriisitilouden rajana on pidetty 50 %.

Tilinpäätöksen mukaan taseessa tilinpäätöksessä 2020 ollut kertynyt alijäämä 2,1 M€ on saatu katettua vuoden 2021 tuloslaskelman ylijäämällä 4,4 M €. Tilinpäätöksessä 2023 kertynyt ylijäämä on 10,4 M€, 843 €/asukas.

Yksi tapa arvioida talouden tasapainoa, on verrata pitkällä aikavälillä kumulatiivista vuosikatetta ja kumulatiivisia nettoinvestointeja. Mikäli pitkäaikavälin kumulatiivinen vuosikate on pienempi kuin nettoinvestoinnit, pitää erotus kattaa ottamalla lainaa tai myymällä omaisuutta. Mitä lähempänä oheisen taulukon käyrät ovat toisiinsa, sitä lähempänä kaupungin talous on tasapainoa.

Laajempi katsaus tilintarkastajan tarkastuspiiriin kuuluvien kuntien talouden tunnuslukuja vuosilta 2014-2023 toimitetaan osana tilintarkastajan raporttia.

3. KAUPUNKIKONSERNILLE ASETETTUJEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Toimintakertomuksessa on tehty selkoa, miten valtuuston asettamat tytäryhteisöjen tavoitteet ovat toteutuneet.

Tarkastuslautakunta on Kankaanpään Asunnonhankinta Oy:n toimitusjohtajan kuulemisessa kartoittanut konsernitavoitteiden toteutumista ja konserniohjeen toteutumista käytännössä.

Konserniohjeen mukaan mm. konsernijohtolle toimitetaan vuosittain tammikuun loppuun mennessä kuluvaan vuoteen koskevat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suunnitelmat ja joulukuun loppuun mennessä konsernijohtolle tulee raportoida merkittävistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävydestä. Yhtiön hallituksen vastuulle kuuluu mm. huolehtia siitä, että yhtiön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan.

Toimitusjohtajalta saadun selvityksen mukaan sisäinen valvonta ja riskienhallinta on toteutettu konserniohjeen mukaisesti.

Kaupunkikonsernin vuosikate oli 14,4 M€. Tämä on 151,3 % poistoista. Tilinpäätösten perusteella laskettava kriisikunnan raja täyttyy, mikäli tämä on alle 80 %. Laskennallinen lainanhoitokate oli 1,5. Kriisikunnan raja täyttyy, mikäli tämä on alle 0,8.

Lainakanta oli 6 157 €/asukas ja lainojen ja vuokravastuiden määrä oli 6 245 €/asukas. Neljäs kuntalain mukainen erityisen vaikean taloudellisen aseman mittari on kunnallisveroprosentti, joka tulee olla vähintään 2 %-yksikköä enemmän kuin keskimäärin.

Konsernitaseen kertynyt ylijäämä oli 23,1 M€, 1 864 €/asukas.

4. YHTEENVETO

Tarkastuslautakunta on suorittanut vuoden 2023 osalta lakimääräisen arviointitehtävänsä ja jättää tämän arviointikertomuksen kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi.

Tarkastuslautakunnan keskeiset havainnot ja suositukset on merkitty tähän arviointikertomukseen alleviivaten.

Kankaanpäässä 16.5.2024

Tapio Hietaoja
puheenjohtaja

Anssi Joutsenlahti
varapuheenjohtaja

Virpi Salo

Irmeli Rosenberg

Hannaleena Vuorinen